

Neznáme alebo dobre utajené konverzie, I. časť: Katolíci z Divokého Západu

Branislav Michalka

23. marca 2024 ✝ Cirkev História

Počas vyhľadávania katolíkov medzi známymi osobnosťami svetového umenia, politiky, vedy alebo spoločenského života som sa stretol často s prekvapivými informáciami, ktoré ukazovali, že mnohé z historických postáv za posledných 200 rokov boli katolíci alebo konvertovali na katolícku vieru bez toho, aby sa to v ich životopisoch explicitne uvádzalo.

Ilustračný obrázok, zdroj: GoodFon

Toto ticho okolo ich viery a obrátenia je podozrivé. V čase údajného informačného boomu je práve informácia o skutočnosti, ktorú dotyčná osoba určite považovala za najdôležitejšiu vo svojom živote, buď odsunutá na okraj, alebo úplne potlačená. Tým sa stáva obraz tejto osobnosti dokonale pokrivený, pretože vynecháva z jeho životopisu to podstatné. Ako sa dá vysvetliť táto zvláštna konšpirácia ticha?

Rozhodli sme sa preto na portáli *Christianitas.sk* trochu napraviť túto chybu a vytvoriť seriál o neznámych – známych konvertitoch. Veríme, že čitatelia budú často rovnako prekvapení, ako autor týchto stránok. V prvej časti seriálu sa zameriame na prostredie, v ktorom sme ako deti skutočne o katolíckej viere príliš veľa nepočuli. Napriek tomu v ňom prebývala Božia milosť a prihovárala sa dušiam, u ktorých by sme to nečakali. Tu je niekoľko konvertitov z Divokého Západu, z Ameriky 19. storočia, ktorí napriek drsnej duši a prostrediu našli nakoniec cestu do Cirkvi.

Buffalo Bill - Kráľ zálesákov a katolík na poslednú chvíľu

Asi najväčším prekvapením je konverzia najznámejšieho idolu všetkých milovníkov westernov, Williama Fredericka Codyho alias Buffalo Billa. O jeho dobrodružnom živote, ako aj o jeho neskorších podnikateľsko-cirkusových aktivitách s *Wild West Show* je zbytočné podrobnejšie sa rozpisovať. Nie je na to priestor a navyše sú buď dostatočne známe alebo ľahko dohľadateľné.

Začiatok jeho života príliš nenasvedčoval tomu, žeby sa raz mal stať katolíkom. Narodil sa do rodiny kvakerov, príslušníkov protestantskej sekty odmietajúcej obrady a sviatosti, ako aj akékoľvek násilie. Napriek tomu Codyho dlhá cesta ku konverzii však začala pravdepodobne už v útlej mladosti, keď po otcovej

smrti odišiel na Západ živiť rodinu ako lovec. Tam totiž stretol ďalšieho slávneho zálesáka, zveda a lovca Kita Carsona. Ten konvertoval na katolícku vieru už v roku 1842, zrejme pod vplyvom generála Johna C. Fremonta, známeho cestovateľa po neprebádaných končinách Západu, ktorému robil sprievodcu a ktorý bol katolíkom. Ako naznačuje jeho meno, Fremont pochádzal z Francúzska, jeho otec bojoval proti Francúzskej revolúcii a po jej víťazstve ušiel do Ameriky. Jeden z jeho príbuzných bol biskupom. Stretnutie Codyho s Carsonom, mohlo byť pre neho prvým podnetom, aby sa začal pozeráť na katolíkov inými očami.

Ďalšou významnou metou na ceste ku konečnému obráteniu bola jeho manželka Louisa Fredericiová, s ktorou sa oženil v roku 1866. Ich manželstvo, z ktorého mali štyri deti, nebolo harmonické a zrejme ani šťastné, napriek počiatočnej zamilovanosti. Louisa ako katolíčka, ktorá navštevovala kláštornú školu, trvala na svadbe, čo Cody vo svojej autobiografii neskôr označil za donútenie k sobášu. Ich deti postupne umierali a v čase Louisinej smrti v roku 1921 už nežilo ani jedno z nich.

Veľmi pravdepodobné nevery, predpokladateľné pri Codyho túlavom živote mimo rodinu a jeho rozhadzovačnosť nakoniec viedli k odcudzeniu, ktorého následkom bol návrh rozvodu, avšak nie z manželkinej, ale z jeho strany. Louisa rozvod odmietla. Bill súdu tvrdil, že ho Louisa „obťažuje“ a stiahol nakoniec návrh na rozvod len kvôli náhlemu úmrtiu ich dcéry. V roku 1905 však návrh opäť podal, už ako 60-ročný! Pri jeho popularite sa stal súdny proces škandálom roka, no sudca nakoniec dal za pravdu Louise a odmietol ich rozviesť. K úplnému zmiereniu medzi nimi došlo v roku 1910.

Náčelník Sediaci Býk a Buffalo Bill, 1895

zdroj: Den Store Danske – lex.dk

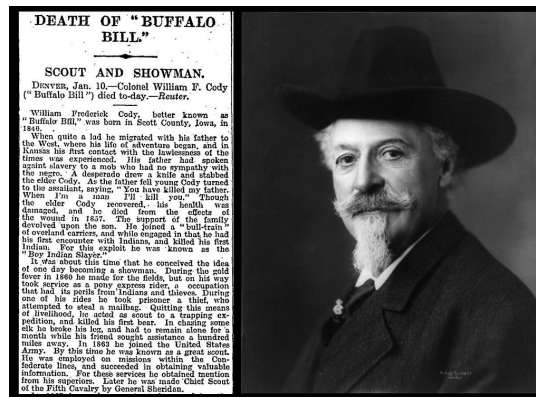
Ďalší katolík, ktorého Buffalo Bill stretol na svojej púti životom, je ešte bizarnejší ako on sám. Volal sa Sediaci Býk, a bol to veľký náčelník Siouxov (kmeň *Hunkpapa Lakota*). Ten podľa niektorých informácií konvertoval na katolícku vieru pod vplyvom známeho misionára otca Pierra de Smeta, práve v roku 1883, keď sa pripojil ku Codyho *Wild West Show*, aby v nej vystupoval. Je možné, že dlhodobý pobyt s mužom a

bývalým vojnovým súperom, ktorého Cody rešpektoval zasial do jeho duše ďalšie semienko sympatií k Cirkvi.

Ako jeden z možných faktorov, ktoré ho mohli inšpirovať môžeme zmieniť ešte audienciu u pápeža Leva XIII., ktorú Buffalo Bill absolvoval pri svojom európskom turné v roku 1890 a pri ktorej dostal od pápeža požehnanie.

Po zamietnutí rozvodu v roku 1905, žil Cody so svoju manželkou ešte dvanásť rokov. V čase, keď sa jeho zdravotný stav začal v roku 1917 prudko zhoršovať, sa jeho manželka a jeden z rodinných priateľov spýtali, či si praje byť pokrstený a prijatý do katolíckej Cirkvi. Ako píše americké noviny *The Sacred Heart Review* z 27. januára 1917:

„Pani Codyová sa spýtala manžela, či si praje byť pokrstený a on dal svoj súhlas. Pani Codyová, o ktorej sa predpokladá, že má katolícke kontakty, trvala na tom, aby do domu prišiel kňaz Christopher Y. Walsh z Deneverskej katedrály, ktorý jej prosbu vypočul. Keďže po jeho príchode pán Cody spal, kňaz prišiel neskôr počas dňa. Zistil, že starý zálesák je pri plnom vedomí a túži po tom, aby sa stal kresťanom. Zvyčajné otázky boli zodpovedané s plným rozumom a otec Welsh mu udelil sviatosť krstu.“

Parte v novinách o úmrtí Buffalo Billa

zdroj: flickr.com

Pripomeňme len, že Cody ako kvaker krst pri narodení nedostal. Na druhý deň Buffalo Bill zomrel, avšak kurióznym okolnostiam jeho života a konverzie nemal byť koniec ani po jeho smrti. Rozhorčená širšia rodina (hlavne Codyho sestry, ktoré neznášali jeho manželku a trvalo proti nej intrigovali), ktorá bola plne kompatibilná so slobodomurárskym a protestantským prostredím USA, odmietla uznať jeho konverziu! Zakázala manželke a otcovi Welshovi katolícky pohreb a vystrojili čerstvému katolíkovi plnohodnotný slobodomurársky pohreb za účasti popredných miestnych členov lóže.

Doc Hollyday - Tuberkulózný pištoľník a hráč

Znalci dejín Divokého Západu zaiste poznajú jednu z najznámejších prestreliiek, nespočetnekrát spracovanú v literatúre i filme, tzv. *Prestrelku pri O. K. Corale*. K jej účastníkom patrili bratia Earpovci, známe rodinné trio pištoľníkov, príležitostných šerifov a lovcov zločincov, s ktorými dotvárali partiu dvaja ďalší pištoľníci: inovátor streleckej techniky a pištoľnícke eso Bat Masterson a rachitický, tuberkulózný dandy, hráč kariet a pištoľník Doc Holliday.

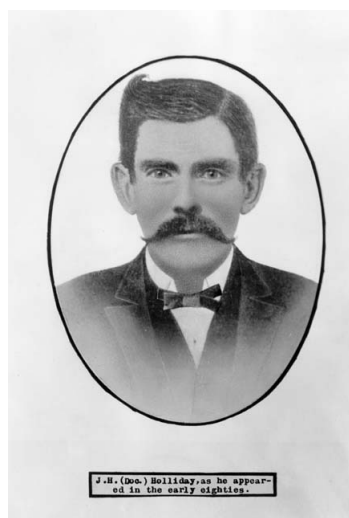
Apropo, aby prekvapení nebolo málo, Bat Masterson, ktorý mal írsky a katolícky pôvod, bol navyše potomkom Sira Thomasa Mastersona, ktorý bol v 16. storočí senešalom grófstva Wexford a majiteľom hradu Ferns. Jeho potomkovia sa sobášili s katolíkmi a v 17. storočí, počas cromwellovskej revolúcie bojovali ako katolíci na strane Karola I. Stuarta. Po víťazstve Cromwella im boli skonfiškované majetky a hrad museli opustiť v roku 1649. V roku 1688 po zvrhnutí Jakuba II. Stuarta rodina emigrovala do Ameriky.

<https://thewildgeese.irish/profiles/blogs/bartholomew-masterson-irish-heritage>

Avšak späť k Doc Hollidayovi, vlastným menom John Henry Holliday, ktorý je ďalším z neznámych konvertitov. Prezývka Doc súvisela s jeho diplomom zubného lekárstva, ktorý získal vo veku 20 rokov na Pennsylvánskej vysokej škole zubnej chirurgie. Čoskoro po otvorení dentistickej praxe mu však diagnostikovali tuberkulózu, na ktorú zomrela už predtým jeho matka aj sestra. Kvôli lepšiemu podnebiu sa presťahoval do Arizony a začal sa, namiesto zubárstva, živiť hraním pokeru. Keďže tento druh obživy prinášal neustále súboje, stal sa známym a dodajme, že úspešným strelcom.

A pozor, teraz prichádza ďalšie prekvapenie – Hollidayova manželka. Pokiaľ už on sám bol dostatočne pitoresknou figúrou, jeho žena ho ešte dokázala prekonať. Jej pravé meno znelo Mária Katalin Magdolna Horonyová a pokiaľ vám pripadá jeho zvuk mierne stredoeurópsky, nemýlite sa. Narodila sa v Nových Zámkoch a bola druhou dcérou lekára a učiteľa Michala Horonyho a jeho manželky Katalin Boldizsárovej, ktorí odišli do Ameriky (Mexika) spolu s cisárom Maximiliánom I. Habsburským. Michal Horony bol jeho osobným lekárom.

O morálnom profile Márie Horonyovej je lepšie sa príliš nešíriť. Predstavuje typickú ukážku padlého katolíka, ktorý má väčšinou sklony zastaviť sa až na dne. Najprv mladá vstúpila do kláštora uršulínok, zrejme po tom ako jej zomreli obaja rodičia ešte pred dovŕšením jej dospelosti. Avšak už v roku 1869 bola známa ako prostitútka v St. Louis. V roku 1876 odchádza do Texasu, kde sa stretáva s Docom Hollidayom. Začali spolu žiť a neskôr sa v Georgii zosobášili. Hollidayovi vyhovovali jej intelektuálne sklony, aj životná rozháranosť. Hádali sa, bili, rozchádzali a znovu dávali dokopy. Jej pôvodný katolicizmus zrejme bol, ako to už u takýchto „besných“ katolíkov býva, často predmetom sentimentálnych spomienok a tak je možné, že začal pôsobiť na Docovu dušu.

Doc Holliday (vl. menom John Henry Holliday)

zdroj: wikimedia commons

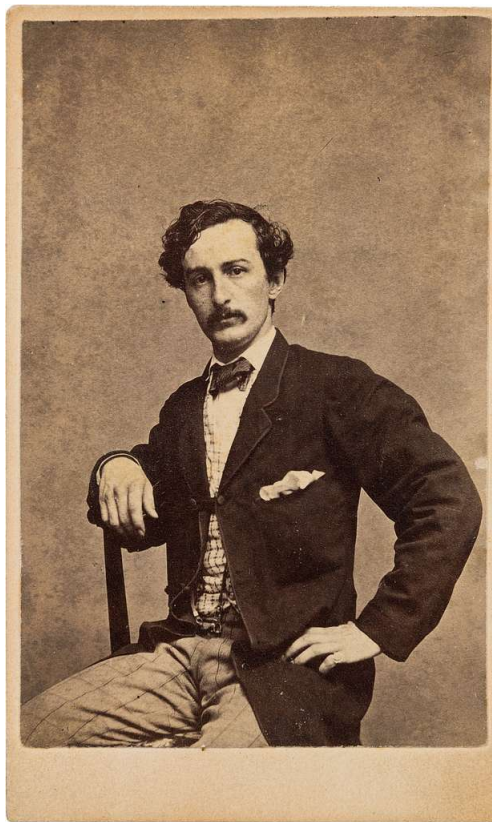
Väčší vplyv však v tomto smere mala zrejme iná žena, jeho sesternica Martha Ann Hollidayová, ktorá sa stala rehoľníčkou v *Ráde milosrdných sestier*, kde to dotiahla až na matku predstavenú. S Docom mala blízky vzťah a po celý život si písali. Vzhľadom na to, že jej príbuznou bola aj Margaret Mitchellová, katolícka autorka románu *Odviata vetrom*, literárni historici predpokladajú, že sestra Mary Melanie (ako znelo jej rehoľné meno) je predlohou pre postavu Melanie Hamiltonovej z uvedeného románu.

Ona nám zanechala aj svedectvo o konverzii jej bratanca. V roku 1887 odišiel k horúcim prameňom Glenwood Springs v Colorade, od ktorých očakával zlepšenie svojej choroby. Jeho manželka, ako uviedla vo svojich spomienkach (zomrela 90-ročná v roku 1940) ho sprevádzala a starala sa o neho v jeho posledných dňoch. Pred smrťou, ako dosvedčuje jeho sesternica bol prijatý do katolíckej Cirkvi. Priamym aktérom konverzie bol zrejme katolícky kňaz E. T. Downey, s ktorým na konci života nadviazal Holliday priateľstvo. Liečba horúcimi prameňmi nezabrala a Doc Holliday zomrel vo veku 36 rokov.

John Wilkes Booth - Herecká hviezda a atentátnik na prezidenta

K najkontroverzným postavám neznámych katolíkov, pohybujúcich sa v dobrodružných kulisách Ameriky 19. storočia, patrí nepochybne herec, príslušník rozvedky armády Konfederácie a páchatel' atentátu na prezidenta Abrahama Lincolna, John Wilkes Booth. Kvôli propagandistickému naratívu, ktorý si osvojila víťazná strana občianskej vojny Severu proti Juhu, predstavuje Booth v zobrazeniach filmových aj literárnych väčšinou zákerného, nevrlého a očami neustále zo strany na stranu uhýbajúceho podliaka.

V skutočnosti, ako na svoju dobu mimoriadne populárny herec, predstavoval pre väčšinu žien dobový ideál. Taktiež jeho motivácia, ktorá pod dozorom súčasného posvätného ideologického kánonu liberálnej demokracie vyzerá ako neobhájiteľná, nemusí byť pod zorným uhlom objektívneho historického nazerania až taká nepochopiteľná.

John Wilkes Booth

zdroj: Collections – GetArchive

Najlepšie jej porozumieme, ak si predstavíme Sever, čiže podľa jeho vlastnej terminológie Úniu, ako ekvivalent súčasnej Európskej únie a Juh, čiže Konfederáciu, ako euroskeptické štáty, ktoré už mali dosť centralistického nátlaku z Washingtonu a rozhodli sa odtrhnúť. Otázka otroctva v tomto spore nehrala podstatnú úlohu. Množstvo politikov na Severe s ním nemalo problémy, vrátane Lincoln, ktorý bol len za jeho nešírenie na ďalšie územia a jeho zrušenie bolo využívané ako mobilizačná propaganda, podobne ako sme na to často zvyknutí pri tzv. boji za ľudské práva, ktorý má zamaskovať skutočné strategické ciele útočníka.

Únia na odtrhnutie sa južných štátov reagovala pre moderných hlásateľov slobody typicky. Odtrhnutie odmietla a vyhlásila južné štáty za vzbúrencov. Sloboda odtrhnutia a sebaurčenia, ktorú USA uplatnili napríklad voči Mexiku, už odrazu neexistovala. V pozostalosti samotného Booth, sa zachovali tieto zápisky:

„Tiež som usilovne študoval, aby som zistil, z akých dôvodov bolo odopreté právo štátu na odtrhnutie, keď samotné naše pomenovanie – Spojené štáty americké a Deklarácia nezávislosti, obe predpokladajú aj odtrhnutie.“

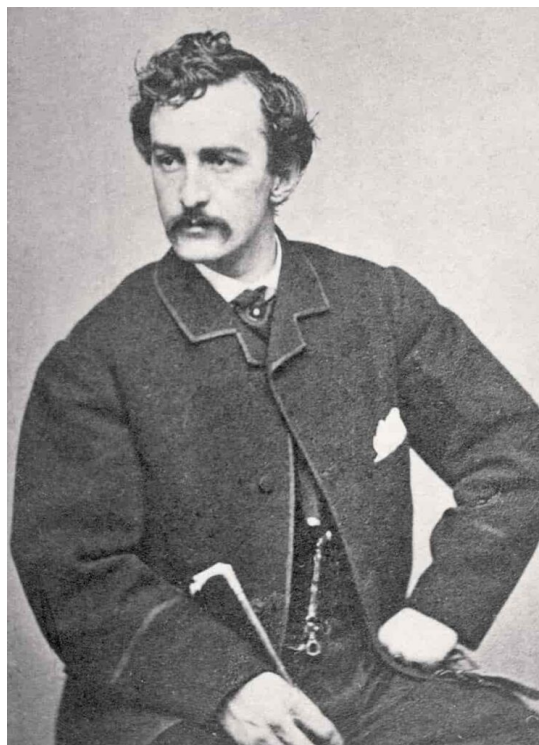
V tomto kontexte je pochopiteľné, že ľudia ako Booth, ktorý bol vášnivý zástanca Konfederácie a špiónom jej armády, nevnímali zastrelenie Lincoln ako vraždu, ale ako súčasť vojny, ktorá bola prvou modernou občianskou, nesmierne brutálnou, vyhladzovacou a totálnou ideologickou vojnou. V prípade Severu vedenou inštitucionálne aj po jej ukončení.

Aj keď k atentátu došlo štyri dni po oficiálnej kapitulácii konfederáčného generála Lee, armáda generála Johnstona v Tennessee ďalej bojovala, pričom veľké množstvo Južanov, vrátane sprisahancov verilo, že vojna sa vlastne ešte neskončila. Je pravdepodobné, že Booth a jeho spoločníci nepovažovali tento atentát

za vraždu v čase mieru, ale v podstate za vojnový akt na vrchnom veliteľovi nepriateľov. Tým celá kauza dostáva nie celkom jednoznačný charakter, aj pokiaľ sa týka katolíckeho učenia o zabití tyrana, z pohľadu ktorého by bol jeho čin jednoznačne odsúdeniahodný, pokiaľ by bol vykonaný v mieri a na vlastnom panovníkovi. Pre Južanov však vlastne Lincoln ich vládcom ani nebol, bol to predstaviteľ cudzieho štátu, ktorý ich napadol a okupuje.

Na porovnanie možnej morálnej únosnosti tejto akcie pre liberálnych demokratov si pripomeňme ich radostné reakcie na zavraždenie dcéry Alexandra Dugina v Rusku ukrajinskými atentátnikmi a môžeme pritom zároveň porovnať mieru vojenskej angažovanosti a zodpovednosti prezidenta Lincolna, vrchného veliteľa armády a mladej novinárky. Alebo aby to bolo ešte zaujímavejšie: Aké by asi zaujali stanovisko súčasní Yankeeovia, pokiaľ by niekto z Ukrajiny zastrelil v Moskve Putina?

Tolko ku kauze Sever verzus Juh a atentát. Pre náš článok je zaujímavejšie, že Booth bol konvertitom na katolícku vieru a čo viac – z ôsmich sprisahancov ich bolo významné množstvo katolíkov. Jedným z nich bol aj doktor Samuel Mudd, s ktorým sa Booth preukázateľne podľa vyšetrovania stretol v decembri 1864 na svätej omši. V tom čase už teda bol zrejme po konverzii.

John Wilkes Booth

zdroj: Store norske leksikon

Priame svedectvo o jeho prestúpení na katolicizmus (začínal podobne ako Buffalo Bill kvakerstvom a na vojenskej akadémii prestúpil k anglikanizmu) podáva vo svojich pamätiach jeho sestra Asia Booth-Clarková, ktorá po tlaku verejnosti následkom atentátu utiekla do Británie, kde aj ona sama konvertovala na katolícku vieru, spolu so svojimi deťmi.

Okrem Mudda boli ešte katolíkmi predovšetkým John Surratt a jeho matka Mary Surrattová, majiteľka penziónu, v ktorom sa sprisahanci schádzali. Pod vplyvom Mary Surrattovej konvertovala podľa historikov jej matka, svokra, brat aj celá jeho rodina. Je preto pravdepodobné, že táto mimoriadne aktívna žena

obrátila aj Johna Wilkesa Bootha. Jej syn John sa dokonca počas talianskej vojny o Pápežský štát prihlásil dobrovoľne k vojsku pápežských zuávov a bojoval v Ríme. Ďalším členom sprisahania bol katolík David Herold, ktorý preukázateľne študoval na katolíckych univerzitách. Sprevádzal Bootha aj na úteku a bol spolu s ním dolapený. Katolíkom bol pravdepodobne aj Michael O’Laughlen, vzhľadom na jeho írske meno.

Katolícka stopa medzi sprisahancami okamžite viedla k teórii, že za sprisaháním stoja jezuiti a jej následkom Kongres USA zrušil a odobral Svätej stolici financovanie jej veľvyslanectva, pričom tento zákaz platil vyše 100 rokov! Už počas vojny sa medzi Severanmi ozývali hlasy o podozrivých sympatiách medzi Konfederáciou a katolíckou Cirkvou, čoho dôkazom mal byť aj oficiálny list Pia IX., v ktorom vyjadril podporu Konfederácii, ako aj po skončení vojny list zaslaný uväznenému bývalému prezidentovi Konfederácie Jeffersonovi Davisovi, tým istým pápežom. Niektorí svedkovia (Chiniquy) pripisujú Lincolnovi počas vojny pozoruhodnú vetu:

„Nebojujem proti Američanom z Juhu, je to skôr boj proti rímskemu pápežovi.“

Väčšina účastníkov bola popravená, vrátane Mary Surratovej. Samuel Mudd bol odsúdený na doživotie, keďže mu nemohli dokázať účasť na atentáte. Preto ho obvinili z toho, že Booth po zranení ošetril a jeho pobyt nenahlásil. Bol deportovaný do pevnosti *Dry Tortugas* tzv. *Ostrov žralokov*, kde bol až do roku 1869, keď mu prezident Andrew Johnson udelil milosť. O jeho osude rozpráva rovnomenný film Johna Forda – *Ostrov žralokov*.

John Wilkes Booth bol spolu s Davidom Haroldom nakoniec na úteku obklúčený prenasledovateľmi, v tajni na farme Garrettovcov vo Virgínii. Harold sa vzdal, čo Booth odmietol. Vojaci stajňu zapálili a Booth bol postrelený do krku, pričom na následky zranenia zomrel. David Harold bol popravený.

(Pokračovanie)

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/nezname-alebo-dobre-utajene-konverzie-i-cast-katolici-z-divokeho-zapadu/>